

Warszawa, 9 kwietnia 2018 roku

Do Polskiego Stowarzyszenia BITCOIN
Al. Jana Pawła II 24/1
70-454 Szczecin
KRS: 0000480255

OPINIA PRAWNA

I. Przedmiot opinii.

Przedmiotem niniejszej opinii jest analiza skutków podatkowych obrotu kryptowalutami w podatku od czynności cywilnoprawnych w świetle komunikatu Ministerstwa Finansów z dnia 4 kwietnia 2018 r.

II. Podstawy opracowania opinii.

- ❖ Ustawa z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz.U. Z 2017 R. Poz. 1150).
- ❖ Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93)
- ❖ ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1373
- ❖ ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1572 z późn. zm.
- ❖ ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe. t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 679
- ❖ ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 880 z późn. zm.

III. Analiza stanu faktycznego.

Ministerstwo Finansów w dniu 4 kwietnia 2018 r. na stronie internetowej ministerstwa opublikowało komunikat dotyczący skutków podatkowych obrotu kryptowalutami w PIT, VAT i PCC. Zgodnie z zaprezentowanym stanowiskiem Ministra Finansów umowa sprzedaży oraz zamiany kryptowaluty, stanowiącej prawo majątkowe, podlega opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych (PCC). W przypadku umowy sprzedaży obowiązek zapłacenia tego podatku – w wysokości 1% wartości rynkowej nabywanego prawa majątkowego zbywanej kryptowaluty – dotyczy kupującego. Przy umowie zamiany obowiązek zapłaty podatku – w wysokości 1% wartości rynkowej prawa majątkowego, od którego przypada wyższy podatek – dotyczy solidarnie stron czynności.

Wyłączona z opodatkowania PCC zdaniem Ministra Finansów jest umowa sprzedaży lub zamiany kryptowalut objęta podatkiem VAT – w zakresie, w jakim podlega opodatkowaniu VAT lub jeżeli przynajmniej jedna ze stron czynności jest zwolniona z VAT z tytułu dokonania tej czynności.

IV. Ocena prawna.

Na gruncie polskiego prawa kryptowaluty nie można traktować na równi z prawnym środkiem płatniczym, nie są one środkami pieniężnymi, bowiem nie funkcjonują one jako instrument rynku pieniężnego w rozumieniu odrębnych przepisów. Nie spełniają one kryteriów pieniądza elektronicznego, nie mogą być również traktowane jako pieniądz elektroniczny. Nie mogą one w rozumieniu Kodeksu cywilnego z uwagi na brak przymiotu materialności być traktowane jak rzeczy. Kryptowaluty nie są również instrumentami finansowymi oraz papierami wartościowymi. Kryptowaluty nie są również stosowane w rozliczeniach międzynarodowych w sensie prawnym, ponieważ nie posługują się nimi żadne instytucje publiczne. Kryptowaluty nie funkcjonują jako instrument rynku pieniężnego.

Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu wprowadza pierwszą legalną definicję kryptowaluty. W świetle ustawy kryptowaluta jest cyfrowym odwzorowaniem wartości, które jednocześnie nie jest prawnym środkiem płatniczym emitowanym przez NBP, zagraniczne banki centralne lub inne organy administracji publicznej, międzynarodową jednostką rozrachunkową ustanawianą przez organizację międzynarodową i akceptowaną przez poszczególne kraje należące do tej organizacji lub z nią współpracujące, pieniądzem elektronicznym w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, instrumentem finansowym w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, wekslem lub czekiem – oraz jest wymienne w obrocie gospodarczym na prawne środki płatnicze i akceptowane jako środek wymiany, a także może być elektronicznie przechowywane lub przeniesione albo może być przedmiotem handlu elektronicznego. Zaproponowana definicja zmierza w kierunku uznania, że kryptowaluta nie jest prawem majątkowym a stanowi jedynie zbywalne prawo podmiotowe o charakterze majątkowym.

Zgodnie z ustawą o podatku od czynności cywilnoprawnych tj. art. 1 ust. 4 ustawy obowiązkowi podatkowemu podlegają umowy sprzedaży, z zastrzeżeniem ust. 4a i 5, jeżeli ich przedmiotem są:

1. rzeczy znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub prawa majątkowe wykonywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
2. rzeczy znajdujące się za granicą lub prawa majątkowe wykonywane za granicą, w przypadku gdy nabywca ma miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i czynność cywilnoprawna została dokonana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Mając na uwadze treść ustawy umowa sprzedaży praw majątkowych wykonywanych za granicą w chwili dokonania czynności podlega podatkowi od czynności cywilnoprawnych, jeżeli spełnione są łącznie warunki:

1. nabywca ma miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
2. czynność cywilnoprawna została dokonana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Mając na uwadze przepis art. 70 § 2 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. 2017 r., poz. 459, ze zm.), zgodnie z którym jeżeli oferta jest składana w postaci elektronicznej, umowę uważa się za zawartą w miejscu zamieszkania albo w siedzibie składającego ofertę w chwili zawarcia umowy.

Kluczowe jest więc w świetle niniejszej opinii rozstrzygnięcie czy kryptowaluta stanowi prawo majątkowe.

Zagadnienie traktowania kryptowaluty jako prawa majątkowego jest coraz częściej komentowane przez przedstawicieli doktryny i praktyki. Szereg publikacji wskazuje, że kryptowaluty nie mogą być traktowane jako prawo majątkowe z uwagi na cechy i właściwości kryptowaluty. W swoich rozważaniach A. Kotucha wskazuje, że kryptowaluty nie mogą być przedmiotem prawa własności z uwagi na brak substratu materialnego bowiem nie są rzeczami.¹ Mirosław Michna wskazuje w swojej publikacji „Bitcoin jako przedmiot stosunków cywilnoprawnych”, że kryptowaluty stanowią jedynie przedmiot świadczenia w stosunku zobowiązaniowym jest więc wobec tego samodzielnym przedmiotem świadczenia². Należy przychylić się do stanowiska J. Szewczyka, który nie zgadza się z traktowaniem bitcoina jako prawa majątkowego. Podkreśla on, że „bitcoin nie jest prawem podmiotowym, symbolem prawa podmiotowego, ani jakąkolwiek konstrukcją prawną”³.

Mając na uwadze powyższe rozważania doktryny oraz brak uregulowanego statusu kryptowalut w polskim systemie prawnym należy wskazać, że umowy sprzedaży, zakupu lub zamiany na kryptowalutach nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych z uwagi na fakt, że kryptowaluty nie mogą być traktowane jako prawo majątkowe. Podatek PCC należy do podatków majątkowych, które mogą dotyczyć albo samego posiadania majątku, albo jego przyrostu, albo obrotu majątkiem. W przypadku kryptowalut nie można, mając na uwadze, że nie mogą być traktowane jako prawo majątkowe, stwierdzić że podlegają one opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych.

Ponadto, nawet gdyby przyjąć koncepcję kryptowaluty jako prawa majątkowego w świetle komunikatu Ministerstwa Finansów problematyczna dla podatnika staje się interpretacja czy jest on obowiązany do odprowadzenia podatku od transakcji. Giełdy kryptowalutowe cechują się anonimowością, podmiotom dokonującym transakcji nie jest znana druga strona transakcji ani jej status. **Podatnik nie posiada narzędzi pozwalających określić czy druga strona sprzedaje kryptowalutę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.** Będzie więc dochodzić do zdarzeń, w której jedna ze stron transakcji ujmie ją dla celów VAT, druga zaś strona odprowadzi od transakcji PCC.

¹ A. Kotucha, *Bitcoin nie jest prawem*, <http://www.schiffersroczynski.pl/blog/399-bitcoin-nie-jest-prawem>, dostęp: 09.04.2018 r.

² M. Michna, *Bitcoin jako przedmiot stosunków cywilnoprawnych*, Warszawa 2018, s. 45-47.

³ J. Szewczyk, *O cywilnoprawnych aspektach bitcoina (cz. I)*, *Monitor Prawniczy*, 5/2018, s. 243-251
J. Szewczyk, *O cywilnoprawnych aspektach bitcoina (cz. II)*, *Monitor Prawniczy* 6/2018, s. 304-311

Biorąc pod uwagę specyfikę giełd kryptowalutowych polegającą na możliwości dokonywania przez tradera nawet kilkudziesięciu transakcji dziennie. Mając to na uwadze należy wskazać, że jeden trader będzie obowiązany do przedłożenia właściwemu urzędowi skarbowemu od kilku do kilkuset wypełnionych deklaracji PCC. Osoba fizyczna, która aktywnie handluje kryptowalutami będzie zobowiązana do druku PCC-3 od każdej z przeprowadzonej transakcji, można z pewnością wskazać, że w przypadku handlu automatycznego będą tysiące deklaracji. Mając na uwadze obowiązki wynikające z ustawy, należy podkreślić że obowiązek wypełnienia druku PCC-3 i uiszczenia podatku należy wykonać w ciągu 14 dni od zawartej transakcji. Nie ma w chwili obecnej możliwości złożenia zgłoszenia zbiorczego do właściwego urzędu skarbowego.

Obecnie brakuje przepisów które odnoszą się wprost do kryptowalut, tokenów, a także technologii blockchain. Niezbędne jest więc podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do wskazania jednolitej definicji legalnej kryptowaluty, wypracowania jednolitych rozwiązań prawnych dotyczących kwestii finansowo-podatkowych, obrotu kryptowalutami, a także emisji kryptowalut zgodnych z AML. Obecnie nie istnieją bowiem regulacje podatkowe odnoszące się do realiów i specyfiki giełd kryptowalutowych.

V. Wnioski:

1. Zgodnie z definicją przyjętej ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu kryptowaluty nie są prawem majątkowym.
2. Kryptowaluty nie spełniają kryteriów pieniądza elektronicznego, nie mogą być również traktowane jako pieniądz elektroniczny.
3. Umowy sprzedaży, zakupu lub zamiany na kryptowalutach nie podlegają opodatkowaniu podatkiem od czynności cywilnoprawnych z uwagi na fakt, że kryptowaluty nie mogą być traktowane jako prawo majątkowe.
4. Przyjęcie stanowiska Ministerstwa Finansów w sprawie podatku PCC i konieczności składania druków PCC-3 uważamy za nieprawidłowe.
5. Osoba fizyczna, która aktywnie handluje kryptowalutami w świetle komunikatu oraz ustawy PCC będzie zobowiązana do druku PCC-3 od każdej z przeprowadzonej transakcji, więc w niektórych przypadkach setek tysięcy deklaracji PCC-3 przy braku danych osób uczestniczących w transakcji - giełdy kryptowalut nie udostępniają takich danych.
6. Ewentualny obowiązek wypełnienia druku PCC-3 i uiszczenia podatku należy wykonać w ciągu 14 dni od zawartej transakcji.
7. Podatnik nie posiada narzędzi pozwalających określić czy druga strona sprzedaje kryptowalutę w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

ADWOKAT
Grosicki
Mateusz Grosicki

Bartosz Graś
Bartosz Graś
Adwokat